

تبیین مؤلفه های تشکیل دهنده مدیریت شهری بر اساس مطالعه ساختار شهرداری ۵ شهر جهان

^۱حسین عابدی جعفری، ^۲سید موسی پور موسوی، ^۳فتح آفازاده، ^۴مهدیه بد، ^۵عبد عابدی جعفری

حکیمہ

این مقاله با ارائه یک مدل کوشیده است تا ابعاد شکل دهنده مدیریت شهری را مشخص کند. هدف از این اقدام تشریح ابعاد مختلف این سازه انتزاعی است تا با شناسایی این ابعاد در حوزه‌های گوناگون بتوان با بینش و دقت بیشتری به تحلیل همه جانبه این مفهوم پرداخت. برای تدوین چنین مدلی از دو روش نظریه پردازی و نظریه آزمایی استفاده شده است. ابتدا با استفاده از نظرات استادان حوزه‌های مربوط به مدیریت شهری، شهرسازی جغرافیا و علوم اجتماعی، در مباحث مرتب با قلمرو مدیریت شهری به تبیین

- ۱- استادیار دانشکده مدیریت دانشگاه تهران (نوبنده مسئول)
۲- استادیار دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران
۳- کارشناس ارشد مدیریت شهری دانشگاه تهران

ابعاد و مؤلفه‌های مدیریت شهری پرداخته شده، سپس با مقایسه مدل اولیه تدوین شده با نمونه‌های واقعی، نظریه آزمایی (فرضیه آزمایی) صورت گرفته است. برای نظریه آزمایی از نمودارهای سازمانی شهرداری‌های ۱۰ شهر جهان شامل تهران، نیویورک، سنديگو، پاریس، دبی، سیدنی، سانتا باربارا، تورنتو، لوبوک و فرانکلین استفاده گردیده. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد مدل نهایی مدیریت شهری دارای مؤلفه‌های: «مدیریت»، «فنی و مهندسی»، «شهرسازی»، «حسابداری»، «مالی و اقتصاد»، «علوم اجتماعی»، «محیط زیست»، «اقتصاد»، «حقوق»، «علوم سیاسی»، «جغرافیا» و «نظمی» و «انتظامی» است.

واژه‌های کلیدی: مدیریت شهری، شهرداری، نمودار سازمانی، مدل سازی و دولت محلی.

مقدمه

پیدایش مدیریت شهری، به عنوان مفهومی مستقل به اوایل دهه ۱۹۹۰ م در کشورهای توسعه یافته بر می‌گردد (راکودی^۱، ۱۹۹۳: ۲۷۴). رشتہ مدیریت شهری به عنوان رشتہ ای نوین، در دهه اخیر مورد توجه جوامع علمی قرار گرفته است (بد و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۲). ماهیت میان رشتہ ای مدیریت شهری باعث شده تا مؤلفه‌ها، ابعاد و مرزهای این دانش همواره مورد توجه پژوهشگران این حوزه قرار گیرد. با وجود تلاش‌های صورت گرفته، مؤلفه‌ها و ابعاد این مفهوم علمی هنوز مورد توافق تمام صاحب نظران این موضوع قرار نگرفته است. مهم ترین علت این نبودن توافق، تبیین این مفهوم براساس روش‌های تجربی صاحب نظران مدیریت شهری، و نه براساس یک روش علمی و مشخص می‌باشد. تجربیات و نظرات صاحب نظران در مرحله طراحی فرضیه بسیار مناسب و راهگشاست، اما در مرحله فرضیه آزمایی، یک روش مشخص و عینی مورد نیاز است. هدف از نگارش این مقاله، تشریح مؤلفه‌های مفهوم مدیریت شهری بر مبنای روش علمی و عینی است.

برای شناسایی مؤلفه‌های مدیریت شهری ابتدا با یک فرضیه (نظریه) شروع کرده و سپس در صدد آزمایش این فرضیه با نمونه‌های واقعی برآمدیم. برای تدوین فرضیه از نظر صاحب نظران رشته‌های مدیریت شهری، شهرسازی، جغرافیا و علوم اجتماعی استفاده گردیده و برای سنجش صحت فرضیه به بررسی تطبیقی و ظایف شهرداری‌ها به عنوان متولیان امر مدیریت شهری پرداخته شده است.

مبانی نظری تحقیق

پژوهشگران براین باورند که هدف تئوریک سیستم مدیریت شهری، تقویت فرایند توسعه شهری است به گونه‌ای که در سطح متعارف جامعه زمینه و محیط مناسبی برای زندگی راحت و کارآمد شهروندان به تناسب ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی فراهم شود (بد، ۱۳۸۸: ۳۲).

این اهداف را می‌توان در ده حوزه زیر دسته بندی نمود:

- حفاظت از محیط فیزیکی شهر.
- تشویق توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار.
- ارتقای شرایط کار و زندگی کلیه شهروندان با توجه ویژه به افراد و گروه‌های کم درآمد.
- جلب مشارکت عموم مردم برای مدیریت شهرها.
- بهبود و توسعه ساختار سازمانی و تشکیلاتی سیستم و امور پرسنلی و قانونی.
- بهبود شیوه‌های مدیریت مالی و اقتصادی.
- تأکید بر مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک و جامع سیستم.
- بسیج همه منابع توسعه شهری با مشارکت فعالانه بخش خصوصی و سازمان‌های مربوط به جامعه محلی.
- تأکید بر راهبردهای (توان بخشی) درباره مسکن و امکانات زیربنایی با کمک‌های ویژه برای اقسام کم درآمد.

- سازماندهی و بهبود کیفیت محیطی فیزیکی زندگی شهری به ویژه برای اکثریت عظیم
فقیران شهرها.

راکدی عقیده دارد که وظیفه مدیریت شهر، مدیریت اجزای شهر است که فعالیت‌های روزانه شهر را در همه زمینه‌ها تسهیل می‌کند و به دنبال آن تسهیلاتی را برای اعضای شهر فراهم می‌آورد.

(۴۶۵، ۱۹۹۸، **حق و حق**). طبیعت و فرایند شهرنشینی از یک کشور به کشور دیگر متفاوت است (۴۰۸، ۲۰۰۶، **حق و حق**) ساختار مدیریتی شهرهای گوناگون با توجه به عوامل دخیل در این شهرها تمایز است.

صاحب نظران بر این باورند که سه الگوی اساسی حکومت محلی از فرهنگ غرب ظهور کرده است که عبارتنداز: الگوی انگلیسی، الگوی فرانسوی و الگوی روسی.

(۱۵۳، ۱۹۸۲، **حق و حق**) (۱) به نظر می‌رسد باید الگوی دیگری را که عبارت است از الگوی امریکایی به این سه الگو اضافه نمود (مقیمی، ۱۳۸۲: ۳۹۷). با این وجود، موضوعاتی که تمام شهرها برای پاسخ‌گویی به آن ساخته و توسعه یافته اند از اشتراکات زیادی برخوردارند. مفهوم انتزاعی مدیریت شهری و حوزه‌های مختلف مرتبط با آن در این مقاله با توجه به همسانی موجود در ساختار شهرداری‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

در مطالعات سازمان و مدیریت، آزمون و تبیین ارتباط بین عناصر ساختار سازمانی رسمی و تعیین کننده‌های آن، بسیاری از مطالعات سازمانی را در مدیریت و جامعه‌شناسی سازمان به خود مشغول کرده است (۱۹۳۷، ۱۲۱، **حق و حق**) (۱۹۴۹، **حق و حق**) (۵۴). مطالعات سازمانی نیروهایی را به عنوان تعیین کننده‌های ساختار مدنظر قرار داده اند و ساختار سازمانی رسمی را بر مبنای این نیروها تحلیل و تبیین کرده اند (۱۹۶۳، ۲۱۹، **حق و حق**). سازمان‌ها از لحاظ ساختاری منعکس کننده واقعیتی هستند که به طور اجتماعی ساخته شده است (۱۳۷، ۱۹۶۶، **حق و حق**) (۱۹۶۶، **حق و حق**) این نگرش که سازمان‌ها عمدتاً به وسیله محیط‌های نهادی شان مشخص می‌شوند در کارهای پیشینیان نیز

دیده می شود. (۱۹۷۰، ۸۶، ۱۳۱) امری ۱۹۵۶ لک گلاغخ و تریست ملاحظه کرده اند که سازمانها به طور مستقیم به محیط پاسخ می دهند (۲۷، ۱۹۶۴ ففلا ر عکع لکپ). به نظر آمبرگی و داسین ساختار سازمان وسیله ای است که به مدیریت آن سازمان کمک می کند تا به اهداف دست یابند.

۱۴۲- ۱۹۹۶ **قیمع پ عکع ۵ غلامعک**^{۱)}. زمانی که اهداف، برنامه‌های و استراتژی‌های سازمان تعیین گردید، مدیران باید ساختار مؤثری را طراحی کنند تا دستیابی آنها به این اهداف را تسهیل نماید. ۳۸۸، ۱۹۹۶ **طلاع چ عکع فلائع گ**^{۲)}. به عبارت دیگر، سازماندهی، به کارگیری منابع سازمانی برای دستیابی به اهداف استراتژیک است (**فیع**^{۳)} ۴۲۷، ۲۰۰۱). مدیران و نظریه پردازان سازمان همواره از نمودارهای سازمانی، برای بررسی سریع ساختار اجتماعی استفاده می‌کنند. چنین نمودارهایی، بازنمایی نسبتاً روشنی را از سلسله مراتب و ایده‌ای کلی از تقسیم کار ارائه می‌کنند (۱۱۵، ۲۰۰۶، **غماعث**^{۴)}.

اقدامات محدودی برای تبیین، مفهوم مدیریت شهری صورت گرفته است که از آن جمله می‌توان به ترسمی نقشه علم مدیریت شهری توسط آقازاده، عابدی و ابویی اشاره کرد. براساس این پژوهش، هدف از ترسیم نقشه علم مدیریت شهری، پاسخ به این پرسش است که دانش مدیریت شهری از چه زیر حوزه‌های موضوعی تشکیل شده است و ارتباط این زیرحوزه‌ها با یکدیگر چگونه است؟ ترسیم نقشه علم مدیریت شهری می‌تواند به شناسایی هرچه بیشتر این رشته و زیر حوزه‌های موضوعی این رشته علمی کمک کند و سیاست گذاران سازمان‌های دست اندکار مدیریت شهری را با اولویت‌های پژوهشی این عرصه آشنا سازد به این منظور پایگاه اطلاعاتی «آی اس آی» به عنوان منبع استخراج اطلاعات انتخاب شد. موسسه اطلاعات علمی مرکزی برای فهرست کردن و پوشش دادن جامع مهمترین مجلات علمی چاپ شده در دنیا برای تبادل اطلاعات میان پژوهشگران و مهم ترین و معتبرترین پایگاه اطلاعاتی برپایه نمایه سازی استنادی منابع علمی است. برای استخراج نقشه علم مدیریت شهری از «آی اس آی» پنج گام برداشت شد، طراحی رشته کاوش، انجام جستجو براساس رشته کاوش طراحی شده، تجزیه و تحلیل نتایج جستجو،

طراحی ماتریس شدت ارتباط زیر حوزه‌های موضوعی و استفاده از الگوریتم خوش بندی سلسله مراتب تجمعی برای ترسیم نقشه علم مدیریت شهری، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که نقشه علم مدیریت شهری شامل ۳۶ زیر حوزه موضوعی و ۱۸ ناحیه است. حوزه‌های شناسایی شده بعد از ترسیم نقشه علم مدیریت شهری به ترتیب فراوانی مقالات عبارت بود از:

- مجموعه دانش شهر و آبادانی شهر با ۳۳/۷۳ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش پزشکی و بهداشت شهری با ۱۷/۷۳ درصد از مجموع مقالات.
- حوزه موضوعی اقتصاد با ۶/۵ درصد از مجموع مقالات.
- جامعه شناسی با ۵/۷ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش مدیریت دولتی و علوم سیاسی با ۴۸/۵ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش روانشناسی با ۵/۳ درصد از مجموع مقالات.
- حوزه موضوعی تحقیقات آموزش و آموزشی با ۴/۶ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش مدیریت با ۳/۸ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش مربوط به بوم شناسی شهری با ۳/۴۷ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش تاریخ با ۳/۱۲ درصد از مجموع مقالات.
- حوزه موضوعی مردم شناسی با ۲/۷ درصد از مجموع مقالات.
- حوزه موضوعی روانشناسی بین رشته‌ای با ۲/۷ درصد از مجموع مقالات.
- مجموعه دانش پزشکی و روان پزشکی کودکان با ۲/۵۲ درصد از مجموع مقالات.
- حوزه موضوعی مطالعات ناحیه‌ای با ۲/۴ درصد از مجموع مقالات.
- امور اجتماعی با ۱/۷ درصد از مجموع مقالات.
- ترابری یا حمل و نقل با ۱/۷ درصد از مجموع مقالات.
- پرستاری با ۱/۴ درصد از مجموع مقالات.
- پیری شناسی با ۱/۴ درصد از مجموع مقالات (آقازاده و همکاران ، ۱۳۸۸: ۸۵)

از اقدامات دیگر در تبیین مفهوم رشته مدیریت شهری پژوهشی برای طراحی دوره دکتری مدیریت شهری بود که در جریان این پژوهش حوزه‌های زیر به عنوان حوزه‌های موضوعی که در دانشگاه‌های مختلف به آن پرداخته شده است، شناسایی شد (بد و همکاران، ۱۳۸۸: ۹۶)

- حقوق

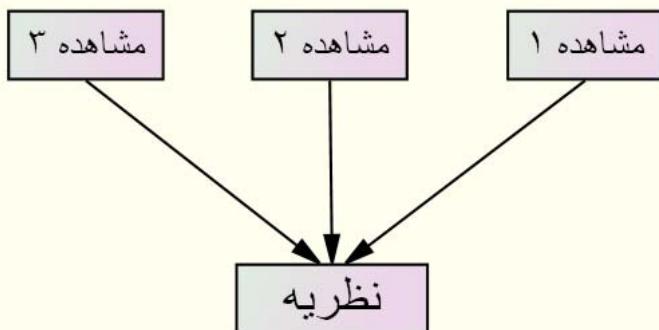
- مدیریت حسابداری و مالی
- حوزه‌های فنی مهندسی
- شهرسازی
- تاریخ
- علوم اجتماعی
- اقتصاد
- محیط زیست
- علوم سیاسی

روش تحقیق

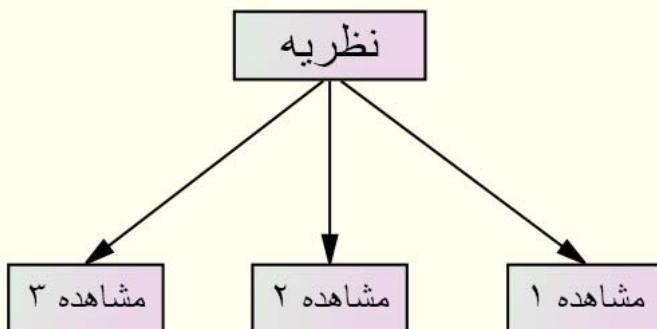
مفاهیم، طبقه بندهایی برای نظم دهی، سازماندهی و ذخیره سازی تجربه فراهم می‌کنند. مفاهیم، ایده‌هایی هستند که از راه فرایند انتزاعی سازی شکل می‌گیرند (غمuch ۲۰۰۶، ۲۵) فرایند رسیدن از مفاهیم انتزاعی به نقطه‌ای که بتوان گویه‌های (پرسش‌ها) پرسشنامه‌ها را به گونه‌ای تدوین کرد تا ترجمان و برگردان مفاهیم باشند را «پایین آمدن از نرdban انتزاع» می‌خوانند. این فرایند متناسبن رسیدن از کلی به جزء، از مفاهیم انتزاعی به مفاهیم عینی مشخص است. در تصریح مفاهیم از این نرdban پایین می‌رویم. وقتی مفهوم به ابعادی تفکیک شود یک گام به پیش رفته ایم. گاه ممکن است خود این ابعاد به مقولات مشخص تری تقسیم شوند. هنگام تشریح ابعاد یک مفهوم، اصطلاحات را مرحله به مرحله تعریف می‌کنیم. برای بسیاری از مفاهیم تعریف معرف، کار ساده‌ای است و معرف‌های

خوبی قبل ساخته شده است، اما برای پاره‌ای از مفاهیم، خاصه مفاهیم انتزاعی تر کار دشواری است (۱۳۸۵، لمع ژنپ).

والاس فرایند تدوین و شکل گیری نظریه‌ها را تعامل مستمر بین نظریه و مشاهده و بین نظریه پردازی و نظریه آزمایی توصیف می‌کند. ارائه تبیین مناسب مستلزم دو فرایند مرتبط به هم است: نظریه پردازی و نظریه آزمایی، این دو فرایند راه‌های مختلف رسیدن به نظریه‌های خوب نیست، بلکه میان دو مرحله است که نقطه شروع متفاوتی دارند.

شکل ۱: شیوه نظریه پردازی

شکل ۱: شیوه نظریه آزمایی

تفاوت نظریه آزمایی با نظریه پردازی در این است که در نظریه آزمایی، تحقیق از نظریه شروع می‌شود. با استفاده از نظریه می‌توانیم پیش‌بینی کنیم که در دنیای واقعی امور چگونه خواهد بود. اگر پیش‌بینی ما درست باشد منجر به تایید نظریه می‌شود. اما اگر پیش‌بینی غلط از آب در آید یا نظریه اشتباه است، یا پیش‌بینی ما از نظریه به طور غیرمنطقی استنتاج شده است. ساختن نظریه اولین مرحله از ارائه یک تبیین خوب است و متعاقبه نظریه آزمایی تلاشی است برای آزمون دقیق نظریه آزمایشی که در مرحله نظریه پردازی بدان رسیده ایم. (۲۶ هفده برابر تبیین مؤلفه‌های مدیریت شهری باید از دو شیوه نظریه پردازی و نظریه آزمایی بهره گرفت.

برای انجام این پژوهش در مرحله فرضیه سازی از روش علمی استفاده شده است. کاربرد این روش، ساخت دادن به فاریند ارتباطات گروهی است به گونه‌ای که چنین فرایندی در فراهم کردن زمینه درگیری مجموعه‌ای از افراد به عنوان یک کل، با مساله یا موضوعی پیچیده موثر باشد (علی دوستی، ۱۳۸۴: ۸۶). خروجی‌های روش دلفی چیزی جز یک نظریه نیست. این نظریه به همان اندازه از اعتبار برخوردار است که نظرات افراد شرکت کننده معتبر است. دیدگاه‌ها و نظرهای شرکت کنندگان براساس روابط آماری و نه براساس آراء اکثريت و اقلیت خلاصه می‌شود (۳۱۶، ۲۰۵ للاحظ ذکع فف نعمج).

در بخش نظریه آزمایی این پژوهش، براساس رابطه نمودار سازمانی با ساختار سازمانی سازمان‌ها؛ و رابطه ساختار با اهداف و وظایف هر سازمان، از روش تطبیقی برای مقایسه چارت سازمانی شهرداری، ۱۰ شهر مختلف استفاده شده است. آگوست کنت و دورکیم تطبیق را به عنوان روش اساسی علوم اجتماعی تلقی می‌کردند این روش در علوم اجتماعی همان نقشی را دارد که تجربه در علوم فیزیکی و تجربی ایفا می‌کنند (دورژه، ۱۳۷۵: ۲۱۲) در این روش پدیده‌هایی که دارای یک ماهیت هستند، ولی از نظر مکانی و یا زمانی از یکدیگر دورند و یا پدیده‌هایی که دارای ماهیت واحدی هستند و در بسترها مختلفی عمل می‌کنند می‌توان با یکدیگر مقایسه کرد. روش تطبیقی بر این اصل استوار است که مقایسه بین دو یا چند پدیده ای صورت می‌گیرد که از یک سخن هستند چه در غیر این

صورت، امکان مقایسه درست وجود ندارد. براین اساس باید پدیده‌ها از نظر ساخت و همچنین جنبه‌های نهادی و کارکردی مشابه باشند (مقیمی و همکاران، ۱۳۸۵: ۵۴). براساس مقایسه نتایج حاصله از روش دلفی که مدل مفهومی پژوهش را ایجاد کرده و نتیجه بررسی تطبیقی ساختار سازمانی شهرداری، ده شهر دنیا، مدل پیشنهادی مدیریت شهری در بخش نتیجه گیری ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

به منظور دستیابی به مدل اولیه از ۱۵ نفر استادان رشته‌های مدیریت شهری، شهرسازی، جغرافیا و علوم اجتماعی برای شرکت در این طرح مطالعاتی دعوت شد. سؤال اصلی مطرح شده این بود برای مدیریت شهر به چه دانش و تخصص‌های نیاز هست؟ اجماع نهایی پس از سه بار بازگشت نتایج به متخصصین و گرفتن نتایج آن نشان دهنده این است که مجموعه دانش‌ها و تخصص‌های موردنیاز برای مدیریت شهر را می‌توان در ۱۳ حوزه زیر قرار داد:

«مدیریت^۱»، «علوم فنی و مهندسی^۲»، «شهرسازی^۳»، «علوم حسابداری و مالی^۴»، «علوم اجتماعی^۵»، «علوم زیست محیطی (محیط زیست)^۶»، «اقتصاد^۷»، «حقوق^۸»، «علوم سیاسی^۹»، «جغرافیا^{۱۰}»، «تاریخ»، «حمل و نقل و علوم نظامی و انتظامی».

بر مبنای نظرهای اندیشمندان فوق درباره ارتباط مدیریت و سازمان و ارتباط سازمان با چارت سازمانی، ۱۰ شهر مختلف از ۵ قاره جهان انتخاب شد و ساختار شهرداری آنها با

-
- ۱- گنجینه کوچک
 - ۲- گنجینه کوچک
 - ۳- گنجینه کوچک
 - ۴- گذرا
 - ۵- گذرا
 - ۶- گذرا
 - ۷- گذرا
 - ۸- گذرا
 - ۹- گذرا
 - ۱۰- گذرا

ساختار پیشنهادی مؤلفه‌های مدیریت شهری موردمقایسه قرار گرفت. براساس رابطه نمودار سازمانی با ساختار سازمانی و سازماندهی سازمان‌ها و براساس رابطه ساختار و اهداف و محیط پیرامونی هر سازمان، برای سنجیدن صحت فرضیه (نظریه) به دست آمده برای ابعاد مختلف مفهوم مدیریت شهری، براساس وضع موجود مدیریت شهری در جهان به بررسی تطبیقی و مقایسه بخش‌های مختلف آنها با مدل پیشنهادی پرداختیم.

۱۰ شهر تهران، نیویورک، سندیگو، پاریس، دبی، سیدنی، سانتا باربارا، تورنتو، لاباک، فرانکلین شهرهایی هستند که این پژوهش براساس نمودار سازمانی شهرداری‌های آنها شکل گرفته است. نتایج بررسی اطلاعات توصیفی و تحلیل چارت سازمانی شهرداری هر شهر به شرح زیر است:

تهران: مرکز کشور جمهوری اسلامی ایران است. براساس آخرین سرشماری رسمی انجام گرفته در سال ۱۳۸۵، جمعیت تهران، ۷,۷۰۵,۰۳۶ نفر بوده است. نوع حکومت محلی در تهران از نوع شورا - شهردار **فعع عم و گلاغ مقمع غ علـ. کـلـاغـ غـ رـ//، گـمـغـ**) قالیباف است.

جدول شماره ۱: ارتباط رشته‌های دانشگاهی ساختار سازمانی شهرداری تهران

علوم سیاسی:	مدیریت: معاونت هماهنگی و برنامه‌ریزی، مرکز نظارت همگانی، مرکز سامانه مدیریت شهری
جغرافیا: مرکز اطلاعات و جغرافیایی تهران	فنی و مهندسی: معاونت فنی و عمرانی
علوم نظامی و انتظامی: اداره کل آجراییات و پلیس	شهرسازی: معاونت شهرسازی و معماری
پژوهشی و ایمنی اقتصادی: اداره کل سلامت، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران	حسابداری، مالی: معاونت مالی و اداری، سازمان سرمایه گذاری و مدیریت پروژه‌های مشارکت شهر
حمل و نقل: معاونت حمل و نقل و ترافیک	علوم اجتماعی: معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
تاریخ:	علوم زیست محیطی: سازمان پارک‌ها
غیره: اداره کل سلامت، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران، سازمان آتش نشاسی و خدمات ایمنی	علوم حقوقی: اداره کل حقوقی، اداره کل تدوین قوانین و مقررات

نيويورك: اين شهر در کشور ایالات متحده، آمریکا واقع شده است. جمعیت این شهر ۸۳۰۰۰۰۰ نفر است، نیويورك یکی از بزرگ ترین و تأثیرگذارترین شهرهای جهان است. نوع حکومت محلی در این شهر از نوع شورا و شهردار قوی است. شهردار فعلی این شهر آقای میشائل بلومبرگ است.

جدول شماره ۲: ارتباط رشته‌های ساختار سازمانی شهرداری نیويورك

علوم سیاسی: برد سیاست، قائم مقام امور دولتی	مدیریت: اداره منابع انسانی، اداره مدیریت، اداره برنامه ریزی و پیشرفت
جغرافیا:	فنی و مهندسی: خانه مسکونی کوچک، دپارتمان ساخت و ساز
علوم نظامی و انتظامی: اداره پلیس	شهرسازی: بخش طراحی و ساخت، اداره هماهنگی پهنه شهر، بخش خدمات اداری پهنه شهر
اقتصاد: قائم مقام برای توسعه اقتصادی	حسابداری، مالی: اداره صورت پرداخت‌های اداری، اطلاعات مالی و بودجه مستقل
حمل و نقل: کمیته تاکسی و خودروهای سواری بزرگ، دپارتمان حمل و نقل	علوم اجتماعی: بخش خدمات اجتماعی، اداره خدمات کودکان و دپارتمان امور هنری
تاریخ:	علوم زیست محیطی: بخش حفاظت از محیط زیست
غیره: قائم مقام برای آموزش و توسعه جامعه، رسانه و مطبوعات، هدایت کننده ارتباطات، بخش ارتباطات و ^و قائم مقام سلامت و خدمات انسانی، اداره آتش نشانی، اداره مدیریت اضطراری، دپارتمان بهداشت و بهسازی، دانشگاه شهر نیويورك	علوم حقوقی: امور قانونی و بخش حقوقی

کلگ معهد د د، گماغ

سن دیگو: شهری ساحلی در جنوب کالیفرنیا واقع در گوشه جنوب غربی ایالات متحده امریکا است. براساس آمارگیری سال ۲۰۰۸ جمعیت آن ۱۲۷۹۳۲۹ نفر برآورد گردیده است. این شهر دومین شهر بزرگ ایالت کالیفرنیا و هشتمین شهر بزرگ ایالات متحده امریکاست. نوع حکومت این شهر را نوع شورا - شهردار است. شهرداری این شهر آریالای جری سندرز است.

جدول شماره ۳: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری سن دیگو

علوم سیاسی:	مدیریت: برنامه ریزی شهری
جغرافیا:	فنی و مهندسی: پژوهش‌های مهندسی خدمات عمومی، صنایع همگانی و ضایعات
علوم نظامی و انتظامی: پلیس	شهرسازی: اداره پهنه شهر
اقتصاد:	حسابداری، مالی: اداره مالی
حمل و نقل: حمل و نقل و پارکینگ، فرودگاه، برنامه ریزی حمل و نقل	علوم اجتماعی: اوقات فراغت، کتابخانه
تاریخ:	علوم زیست محیطی: خدمات محیطی
غیره: آتش نشانی، سیستم اطلاعاتی، تلویزیون	علوم حقوقی:

(ف) عقیل خان گملاع غلطان/ گفگفعه کعذ. ذ ذ //، گم غ)

پاریس: این شهر پایتخت کشور فرانسه، مرکز و یک از شهرستان‌های ناحیه ایل - دو - فرانس است. پاریس بزرگ‌ترین شهر اقتصادی اروپا و پنجمین شهر اقتصادی جهان از نظر سطح تولید ناخالص داخلی است. جمعیت آن براساس سرشماری سال ۲۰۰۶ م حدود ۲۰۳۸۱۷ نفر و نوع حکومت این شهر از نوع شورا - شهردار است. شهردار این شهر آقای برتران دو لانوئه، هستند.

جدول شماره ۴: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری پاریس

علوم سیاسی:	مدیریت: توسعه مجلد، کارمندان
جغرافیا:	فني و مهندسي: صنایع همگانی (آب، برق و تلفن)
علوم نظامي و انتظامي: پلیس	شهرسازی: اجازه و اعتباره ساخت و ساز، امنیت ساختمان سازی
اقتصاد: توسعه اقتصادي	حسابداری، مالي: مدیریت ریسک درآمد
حمل و نقل:	علوم اجتماعي: توسعه اجتماعي، خدمات اجتماعية
تاریخ:	علوم زیست محیطی: ضایعات جامد
غیره: آتش نشانی	علوم حقوقی: صدور گواهینامه

(لطفاً لفظ جمله فللاح گزند، گفتم)

دبی: این شهر در کشور امارات متحده عربی واقع شده است. براساس سرشماری سال ۲۰۰۶ جمعیت آن حدود ۱۴۲۰۰۰ نفر است. شهردار این شهر به صورت انتصابی از سوی حاکم ایالت دبی انتخاب می‌شود. شهردار این شهر در حال حاضر آقای حسین لوتابه است

جدول شماره ۵: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری دبی

علوم سیاسی: گروه ارتباطات دولتی	مدیریت: خدمات اداري، گروه كیفیت و توسعه اداري
جغرافیا: بخش سیستم‌های اطلاعاتی جغرافیای	فني و مهندسي: خدمات فني، امور پروژه‌های عمومي
علوم نظامي و انتظامي:	شهرسازی: گروه ساختمان سازی و برنامه ریزی
اقتصاد: گروه بازارها	حسابداری، مالي: مرکز اعتبارگذاري، امور داراني و مالي
حمل و نقل: گروه حمل و نقل	علوم اجتماعي: گروه کتابخانه‌ها
تاریخ:	علوم زیست محیطی: اداره محیط زیست
غیره: اداره سلامت عمومي	علوم حقوقی: گروه امور قانوني

(لطفاً لفظ جمله گفتم، گفتم)

سیدنی: این شهر بزرگترین شهر کشور استرالیاست. براساس سرشماری سال ۲۰۰۶ م. جمعیت آن ۴۳۹۲۷۲۲ نفر است. غالب امور در این شهر توسط دولت ایالتی اداره می‌شود و شهردار این شهر آقای کلورمور است.

جدول شماره ۶: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری سیدنی

علوم سیاسی:	مدیریت: برنامه ریزی استراتژیک، برنامه ریزی سیستم‌ها، برنامه ریزی خدمات
جغرافیا:	فنی و مهندسی: خدمات آب/ساخت و بازسازی راه‌ها، پروژه شهری
علوم نظامی و انتظامی: امنیت	شهرسازی: ساختمان سازی
اقتصاداد: توسعه اقتصادی	حسابداری، مالی: حمایت بازارگانی، مالی، مدیریت ریسک، خدمات بازارگانی
حمل و نقل:	علوم اجتماعی: اجتماعی و بی خانمان‌ها
تاریخ:	علوم زیست محیطی: خدمات ضایعات، توسعه محیط
غیره: سلامت، مدیریت اطلاعات	علوم حقوقی: مدیریت دادگاهها، خدمات حقوقی، برنامه ریزی مالیاتی، خدمات قانونی

(ه) ب د د //، گم غریعه گلگه /لم که معه گ عقه که /معه گ غذغ که غ عله گه) تورنتو: این شهر در کانادا واقع شده است. براساس آخرین سرشماری در سال ۲۰۰۶ م. جمعیت آن ۲۵۰۳۲۸۱ نفر است. نوع حکومت محلی در این شهر از نوع شورا - شهردار (قوی) است. هم شورای شهر و هم شهردار به صورت مستقیم توسط شهروندان انتخاب می‌شوند. شهردار این شهر آقای دیوید میلر است.

جدول شماره ۷: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری تورنتو

علوم سیاسی:	مدیریت: اداره کارمندان شهر، برنامه ریزی استراتژیک منابع انسانی

جغرافیا: برنامه ریزی شهری	فنی و مهندسی: خدمات فنی، اداره آب اداره ساخت
علوم نظامی و انتظامی:	شهرسازی: خدمات و برنامه های بلندمدت مسکن، اداره مسکن
اقتصاد:	حسابداری، مالی: اداره توسعه مالی، خدمات حسابرسی، خزانه داری، برنامه ریزی مالی
حمل و نقل: خدمات حمل و نقل، خدمات ناوگان	علوم اجتماعی: پناهگاه و حمایت اداره مسکن خدمات کودکان، خدمات اجتماعی
تاریخ:	علوم زیست محیطی: اداره پارک و جنگل، مدیریت خدمات ضایعات جامد
غیره: خدمات دارویی و اورژانسی، سلامت عمومی، خدمات آتش نشانی، ره شهرداری، خدمات دادگاهی، خدمات قانونی	علوم حقوقی: استانداردها و گواهینامه های شهرداری، خدمات دادگاهی، خدمات قانونی

(ع) گمگنگم. ذ ذ ذ //، گم غ)

سانتا باربارا: این شهر در کشور امریکا واقع شده است. جمعیت آن ۹۰۳۰۰ نفر است. نوع حکومت محلی در این شهر از نوع سیستم های رایج امریکایی (شورا - شهردار) است. شهردار این شهر خانم مارتی بلوム است.

جدول شماره ۸ : ارتباط رشته های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری سانتا باربارا

علوم سیاسی:	مدیریت: خدمات اداری
جغرافیا:	فنی و مهندسی: مهندسی، منابع آب
علوم نظامی و انتظامی: پلیس	شهرسازی: توسعه و بازسازی
اقتصاد:	حسابداری، مالی: مالی
حمل و نقل: حمل و نقل در پارکینگ فرودگاه، برنامه ریزی حمل و نقل	علوم اجتماعی: کتابخانه ها، خدمات اجتماعی، اوقات فراغت (گلف)

تاریخ:	علوم زیست محیطی: برنامه ریزی رودخانه، جنگل داری شهری
غیره: آتش نشانی، ده تلویزیون	علوم حقوقی:

گـ فـ لـ کـ مـ عـ بـ فـ کـ عـ قـ لـ مـ فـ عـ / مـ لـ اـ عـ خـ فـ کـ عـ هـ فـ کـ عـ مـ گـ مـ عـ / رـ گـ خـ عـ عـ لـ عـ لـ عـ مـ کـ عـ لـ . نـ نـ / آـ گـ مـ خـ)

لوبوک: این شهر در کشور ایالات متحده امریکا (ایالت تگزاس) واقع شده است. جمعیت آن ۲۵۴۸۶۲ نفر است. نوع حکومت محلی در این شهر از نوع شورا - مدیر شهر لاعفعکع چه با است. شهردار این شهر آقای تام مارتین است.

جدول شماره ۹: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری لوبوک

علوم سیاسی:	مدیریت: مدیر شهر، منابع انسانی
جغرافیا: برنامه ریزی و ذره	فنی و مهندسی: سازمان آب، سازمان تکنولوژی اطلاعات
علوم نظامی و انتظامی: رئیس پلیس	شهرسازی: معاینه فنی ساختمان‌ها، خانه سازی و مسکن در شهر
اقتصاد:	حسابداری، مالی: ممیزی داخلی، سازمان مدیریت مالی
حمل و نقل: مدیریت حمل و نقل شهری	علوم اجتماعی: مدیریت خدمات اجتماعی
تاریخ:	علوم زیست محیطی: ضایعات جامد
غیره: سازمان ده آتش نشانی، خدمات حیوانی	علوم حقوقی: وکیل شهر، دیوان دادگاه‌های شهر

فرانکلین: این شهر در کشور آمریکا واقع شده است. جمعیت آن ۴۶۰۰۰ نفر و نوع حکومت محلی در این شهر از نوع شورا - شهردار است. شهردار این شهر آریالای اریک استاکی است.

جدول شماره ۱۰: ارتباط رشته‌های دانشگاهی با ساختار سازمانی شهرداری فرانکلین

علوم سیاسی:	مدیریت: مدیر شهر، منابع انسانی
جغرافیا:	فنی و مهندسی: مدیریت آب، مهندسی، نگهداری آب‌های متلاطم، نگهداری خیابان‌ها
علوم نظامی و انتظامی: پلیس	شهرسازی: بخش چشم انداز خیابان‌ها
اقتصاد:	حسابداری، مالی: ممیز داخلی، مالی
حمل و نقل: سیگال‌های ترافیکی	علوم اجتماعی: توسعه اجتماعی، ارتباطات اجتماعی
تاریخ:	علوم زیست محیطی: مواد زاید و چامد
غیره: آتش نشانی، مدیریت اورژانس	علوم حقوقی: بخش قانونی

(۸) - ۲۰۰۷/۰۶/۰۲ عنگ گلادگو غ عگ، گنگ گ غفکق کعلع.

جدول شماره ۱۱: مقایسه مؤلفه‌های مدیریت شهری با وضع موجود در شهرداری‌های ده شهر از شهرهای دنیا

حقوقی و قانونی	اقتصاد	زیست محیطی	اجتماعی و فرهنگی	حسابداری و مالی	شهرسازی	فنی و مهندسی	مدیریت	دپارتمان / شهرها
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	تهران
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	نیویورک
خیر	خیر	بله	بله	بله	بله	بله	بله	سنديگو
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	پاریس
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	دبی
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	سیدنی
بله	خیر	بله	بله	بله	بله	بله	بله	تورنتو
خیر	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	سانتا باربارا
بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	بله	لاباک
بله	خیر	بله	بله	بله	بله	بله	بله	فرانکلین

سایر	پزشکی و سلامت	مدیریت بحران	دفاعی و انتظامی	حمل و نقل	تاریخ	جغرافیا	سیاسی	دپارتمان / شهرها
خیر	بله	بله	بله	بله	خیر	بله	خ	تهران
بله	بله	بله	بله	بله	خ	خیر	بله	نیویورک
بله	خیر	بله	بله	بله	خیر	خیر	خیر	سنديگو
خیر	خیر	بله	بله	بله	خیر	خیر	خیر	پاریس
خیر	بله	بله	خیر	بله	خیر	خیر	بله	دبی
بله	بله	بله	خیر	بله	خیر	بله	بله	سیدنی
بله	بله	بله	خیر	بله	خیر	بله	بله	تورنتو
بله	بله	بله	خیر	بله	خیر	خیر	بله	سانتا باربارا
بله	بله	بله	بله	بله	خیر	بله	خیر	لاباک
خیر	بله	بله	بله	بله	بله	خیر	خیر	فرانکلین

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

نتایج مطالعات به اختصار در جدول صفحه قبل (جدول شماره ۱) ارائه شده است. همانطور که دیده می‌شود نتایج مطالعات بیانگر مؤلفه‌های: «مدیریت»، «رشته‌های فنی و مهندسی»، «شهرسازی»، «حسابداری»، «مالی و اقتصاد»، «علوم اجتماعی»، «علوم زیست محیطی» (محیط زیست)، «اقتصاد»، «حقوق»، «علوم سیاسی»، «جغرافیا و علوم نظامی و انتظامی» است. اما در مورد تاریخ شواهد به اندازه کافی نبود بنابراین تاریخ از مجموعه مؤلفه‌های مدیریت شهری حذف شد، اما در طول تحقیق بر روی ساختار شهرداری‌ها سه مؤلفه جدید که در اکثر شهرهای مورد مطالعه، بخش‌هایی برای این مؤلفه‌ها اختصاص یافته بود این چند مؤلفه جدید عبارتنداز: «سلامت و ایمنی»، «حمل و نقل» که در نتیجه این چند مؤلفه به ابعاد مدیریت شهری اضافه شد.

از دیگر نکات قابل توجه در این پژوهش بستگی بعضی از ابعاد، به اندازه شهر (جمعیت و مساحت) است. به عنوان مثال در شهرهای کوچک‌تر (لاباک، فرانکلین،

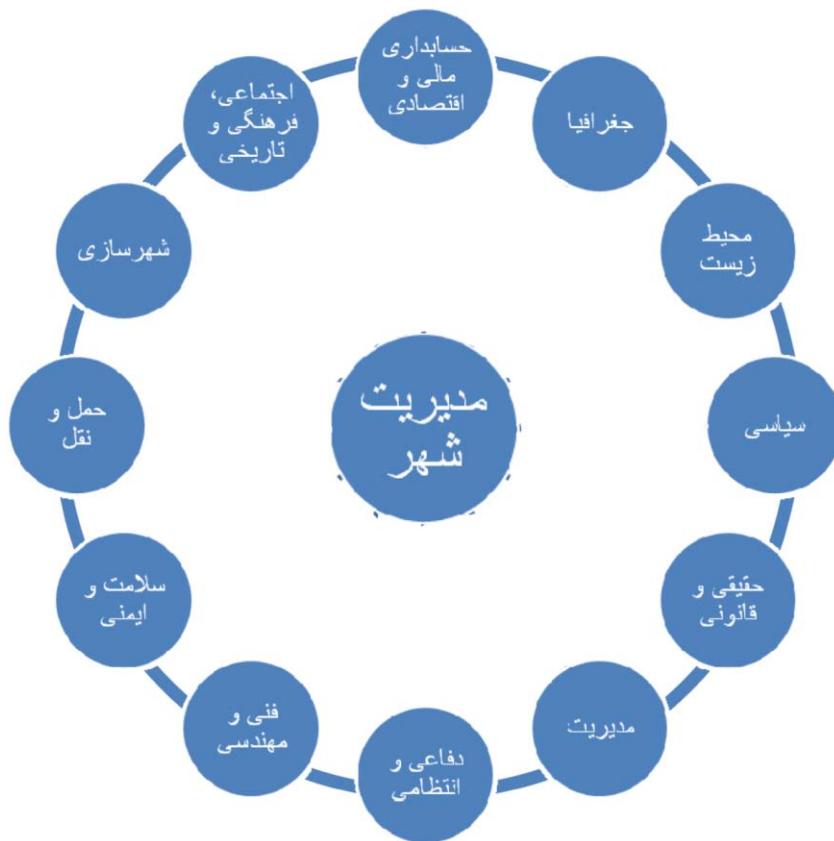
سانتاباربارا) بخش‌هایی درباره امور اجتماعی و یا فرهنگی دیده نمی‌شود. مطلب دیگر این که با توجه به میزان تمرکزگرایی یا تمرکزدایی در حکومت‌های مرکزی، میزان وظایف مدیریت شهری متفاوت بوده و در بعضی از شهرهایی که حکومت‌های مرکزی غیرتمرکز دارند، مانند سانتا باربارا، سندیکو و نیویورک وظیفه هدایت رادیو و تلویزیون محلی نیز بر عهده شهرداری‌هاست.

افرون بر موضوعات ذکر شده در ساختار شهرهای نیویورک، سندیکو، سیدنی، تورنتو، سانتاباربارا و لوبوک بخش‌های مدیریت اطلاعات، تکنولوژی اطلاعات و یا سیستم‌های اطلاعاتی نیز دیده می‌شود در تقسیم بندي انجام شده این قسمت‌ها در بخش مهندسی در نظر گرفته شده است.

در ساختار شهرداری شهر نیویورک به صورت ویژه بخش‌های برای آموزش شهر و دانشگاه نیویورک وجود دارد که در دیگر شهرها مشاهده نمی‌شود. با درنظر گرفتن موارد فوق، برای مدیریت شهری ۱۲ مؤلفه را می‌توان در نظر گرفت که در نمودار زیر به عنوان مؤلفه‌های مدیریت شهری ترسیم گردیده است به صورت خلاصه نتیجه پژوهش، در نمودار زیر ارائه شده است.

در پایان و به عنوان پیشنهاد می‌توان برای افزایش روایی، مدل فرضیه (مدل فوق) را از جنبه‌های دیگری نیز موردآزمون قرار دارد.

پیشنهاد می‌شود طی پژوهشی ویژه شاخص‌های مدیریت شهری را که تاکنون طراحی شده با مدل فوق مقایسه کرده و مشاهده نمود که آیا مؤلفه‌های مدل با شاخص‌های سنجش مدیریت شهری متناظر هستند یا خیر. پیشنهاد دیگر اینکه به برنامه ریزی‌های استراتژیکی که برای شهرهای مختلف انجام شده مراجعه کرد و در قسمت تحلیل محیط (بیرونی و درونی) جایگاه مؤلفه‌های ذکر شده جستجو کرد.

منابع

- ۱ - آفازاده، فتاح و همکاران، ترسیم نقشه علم مدیریت شهری براساس مستندات آی اس آی، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۲ - بد، مهدیه و همکاران (۱۳۸۸)، مطالعه تطبیقی دوره کارشناسی ارشد رشته‌ی مدیریت شهری در ایران با دیگر کشورها.
- ۳ - بد، مهدیه و همکاران (۱۳۸۷)، بررسی تطبیقی رشته مدیریت شهری در دانشگاه‌های جهان، موسسه آموزشی مطالعاتی مدیریت شهری توسعه فراگیر آسیا.

لجهه ب هنگالا قملعت هنگفع کع چ (۱۹۹۳)، لعن غپ قفع حکم هنگلاع فمه گقوع د ۲۳-
کع هنگالا قملعت هنگفع کع چ کع هنگلاع فمه گقوع د ۲۳-

، ملاعف ذغ ک م کعغ خع کعک (۱۹۹۶)، ملاع چلاخهگ ؛ عکع کعغ عمذ فلکع گ د- ۲۴- ۱۹۹۶.

غور بخشن لاغر قعلاغ دع خگم ڪلقلغ خکع کيپ لات، (۱۹۶۳)، دکم دعیب خ دع، تغشید ۲۵-
۳۴۳-۲۳۴ مظلوم دع و ڪف علوم انجمنکے ا، ا، بح ڙخنگ ڪگم علاڳي ڪعلم

غے گملاع غلائک / غے گ / لم قیع گ ع مع مقیع ذ ذ ذ //، گم غے ۲۷

ملاع غوک‌گم غب کلاغ‌گک / زد تیپ غوچ‌غک ع د د /، گه غ

جعفری - مکالمہ

لادْفَ لَكْ فَلَاعَدْ ذَذَذْ، كَمْ غَـ

٣٢- غر ع گھ بق ع / غر ع گھ لاع غلا گن / گھ گ غف ع کار ل ذ ذ ذ //، گھ غ

مُنْعَط كَفْمٌ غَيْرِ كَلْمَكْ طَفْ دَلْمَكْ مَعْ كَبِينْ كَغْ غَدْ عَلَاعْ عَلَاعْ كَعَلْ دَذْ دَذْ كَمْ غَ

جج جج جج جج جج